

Ἐως Ἐπιμύη

31

*In felicissimam & auspiciousissimam nuptiarum
festivitatem*

Viri honestatis, innocentiae, profundaeque
doctrinae & eruditionis gloria praestantissimi

**DN. SEVERINI PETRI
STRÖMMIJ**

Ecclesiarum Karreby & Rommeland Pastoris
fidelissimi, vigilantissimi & dignissimi

SPONSI

Nec non

Virginis Lectissimae, castissimae, variarumque
virtutum ornamentis decoratissimae

COECILIAE

DN. JANI LAURENTIJ DAL

(νῦν μακαρίε) olim earundem Ecclesiarum Pastoris vigilantis-
simi, diligentissimi, dignissimi filiae,

SPONSÆ

*Die 10 Decembr. presentis anni 1672 in aula Pastoralis
Rommeland cum bono Deo celebrandam.*

Non ut voluit sed ut petuit oluebratus est

JOHANNES REFFSALINUS.

GOTHOBURGI, Imprimebat AMUNDUS Grefve.

ΝΥΜΦΙΟΣ πῆν ΝΥΜΦΗΝ προσφώνει

Ἡτορ ἔμὸν τυγ' εἴη σ' ὑπ' ἐμῶν πέλει ὅσα ὅς ἂν

Καὶ παρ' ἐμοῖο κρέως, ΝΥΜΦΑ σὸν ἐντὶ κρείας

Δ' ἴεν ἐμὲ ΜΝΗΣΗ ἄσπασδεο κῆρι Φιλιῦσαι

Δ' ἴεν ἔγω σε ΝΤΟΝ κῆρι Φιλήσω ἄραν.

ΝΥΜΦΗ τῷ ΝΥΜΦΙΩ ἀποκρίνεται.

ΝΥΜΦΙΕ ὦ μηδέν τί γα κηρόθι ἡμαρ ἐρύσσει

Δέιον εἴτε πύλη, χέτλιον εἴτε Φανη

Δ' ἴεν ἐμε ΜΝΗΣΗΝ ἄσπασδεο κηρόθι ΜΝΗΣΕ.

Δ' ἴεν ἔγω σε πύσον κῆρι Φιλήσω ἄραν.

VOTUM.

Protegat SPONSOS Deus alloquentes
Invicem, vivant Dominum timentes!

Det. Deus SPONSIS mutuos amores

Omne per ævum.

Sit procul luctus procul hincque Erynnys.

Exulent murmur, Nemesis Megara,

Exulent Momi, fugiant venena

Lurida lecto.

Pax salus, concors amor & perennis

Arrba sit lecti genialis, illi

Prole dotati vigeant beati

SPONSUS uterque.

Nestoris canam videant senectam

Et polum tandem reperant ovantes

SPONSULI nostri & capiant benigna

Gaudia vite!

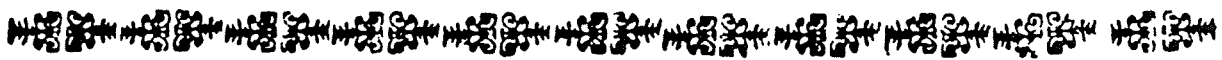
Tristia secedant, concedant tristia lætis.
Najades & Dryades pedibus trepidantibus almam
Tangite tellurem, resonent pallatia cæli,
Surgite nunc Musæ Phæbi Paphiæqve sorores
Carminibus celebrate jovem, quod luxerit orbi
Ille dies thalami duo quô copulentur amore,
STROMMUS SPONSUS ovans, **DAL-æaq;** **SPONSA** pudica.
Surgite vos, inquam, quæ nostis Tethyos undas.
Surgite quæ incolitis lapidosaqve Norriga tempe
Concelebrate diem, & nova carmina fingite plectris
Nunc quia sit **STROMMUS** veneris superatus amore
Vincere quem quondam potuere haud mille Camænæ.
Mille modis canerem temet super astra ferendo;
Si nunc Hyblæo mea vena liqvore maderet:
Attamen arcta aliquot tentat perstringere laudes
Dum sacris Musis tua mens intenta vacavit
Virtuti studuit quærendo Palladis artes,
Erupit sudor tenues tibi sæpè per artus
Ut dulci Patriæ præstares comoda digna.
Tu congellanam docuisti **SPONSE** palæstram
Ex qua processit non parva caterva labore
Culta tuo juvenum ferulâ quoqve perbenè recta.
Concio testis erit mecum Congella benigna,

Dogmata

Dogmata sacra docens præeras cui tempore longo.
STROMME tuum titulo decorasti nomen avito
Scilicet huncce geris magno cum laudis honore.
Nam semper patulum potuisti flumen alumni
Doctrinis tumidum, riguum quoq; lacte minervæ.
Ipse ego mundavi mea membra fluentibus undis
Inficiens liquido mea corda liquore Minervæ.
Ast nullis maculis perspersa est gurgitis unda
Sed micat & puros fluctus ad littora volvit.
Æ state ut medium teneat sol igneus orbem
Emissis radijs refovet tunc fætida quæqve,
Herbas producit violas & gramina quæqve;
Non tamen indetrahunt sordes ast undiqvè clari
Splendent & fulgent animalcula cuncta fovendo.
Unda tui haud aliter maculas dispersit alumni
Unda micat remanens nullo squalore perusta:
Fontibus arva rigat; simul æthera spuma lacescit.
Testis erit mecum Fratrum veneranda caterva
In Clarijs castris quæis docta docentia labra
Contigit exaudire diu molimine magno.
Flumen eras nitidum per rura beata fororum
Collibus Aonijs delapsum, prata rigabas
Gurgite mellifluo, & violas tuus humor alebat
Nos violæ molles, cannæ & rude gramen eramus
Phæbi marcentes & hiantes lampadis æstu
Succum ast primitijs nostris tu SPONSE dedisti
Rore tuo madidæ nos spirabamus odorem.
Undiqve pallentes cannas tu fonte fovisti.

Juppiter

Juppiter incrementa dedit, nos sumpſimus auctum:
 Quare nos tædas SPONSO gratemur amænas
 Plaudamus quòd & ille dies illuxerit orbi
 SPONSULA, quò tibimet ^{ταυριχ} Junone fecunda
 Jungitur ingenij parilis, quæ est quippe character;
 Virgo virtutum cultrix & amabilis inquam
 Moribus aſſimilis, pietate, venuſta pudica:
 Signa pudicitix ſunt obvia mille videre.
 Ergo SPONſE tuam SPONſAM complectere amore
 Ulnis excipe condictam SEVERINE paratis.
 Hinc & SPONſA tui SPONſI tu juffa capeſſe
 Murmura declina, te, jurgia nulla ciendo
 Morigeram præbeto viro, ſic ſecula vives
 Multa ſenis Pylij, & ſuper aſtra fererê beata.

ΗΜέρη τριλλίς ἑκηπι θεῶ
 φαίνοισθ' ἢ δεῖα κεράνται ἐμὸν,
 Ες κρίας τῆ κ' φιλότητι ΝΥΜΦΗ
 Ἄνδρι δίδωται
 Εκφυγε θρήν ἑυχερή τ' ἔρυννος
 Εκφαίνου τ' ἡμᾶρ γαλ ρὸν καὶ εὐφρον
 Θυγχανοὶ Μνηστῆρον ἅπαντα καλῶς
 Ἔργα πινέυσι.
 Τίς φλογ' ἀρνήται μάκαρά τ' ἔμμεν
 Πικρὰ δ' ἑίσις δαμαλιν τῷ Ἄνδρι.
 Τῆς κατ' εἰρεΐαν δύναται ποτ' αἶαν
 Λώϊον εἶναι
 Μάρμαρον θ' ὡσπερ λόφος ἐντὶ κῶδ',
 Ἀμπίλω ὡσπερ σαφυλῆ κρεμῶση,

Τοι Φιρεῖ καρπὸν τ' ἐρατεινὸν αἰὲν
Καιρὸν ἐπ' αὐτὸν

Ὡδ' ἐφ' ΝΥΜΦΗ πέλεται τὸ κῦδ' ὄ,
Αἰόρα, ἢ πρῆως αλεγεινὸν ὄσση
Κηλέει, θυμὸν κ' ἀνάγει ἔπιτσι

Μελιχμοισιν.

Ἡδὲ λειμώνων προσέχει γὰ κῦδει
Κῦδει, εὐοδμῶ προσέχει καὶ ἀνθῆυς
Καὶ σέλας νικᾶ κυανοιο κεδνοῖς,

Φάεσι ΝΥΜΦΗ.

Χεῦε Ἰμόλπας νυ θεῶ μεγίστας
Ψάλλε τῷ αἰὲν λυγρῆ Φιν, ὄσση
Μνηστ' σοι καλῶς ὅς ὀπίσσετ' ἔργων.

Ἰδρῖα ΝΥΜΦΗΝ.

ΝΥΜΦΙΟΣ αἰδῶι μεγαλήφι ΝΥΜΦΗΣ
Τὴν φίλει ΝΥΜΦΗ σ' ἐτ' ἄρον δοθέντα
Τον φίλει. σεμνὸν ἑὸν ἐκλελεῖτε

Εὐφρονες ἄμφω.

Til de Dybelskende Piger

Eg videtiendt vel kaldis maa/ thi jeg er mange stæder
De suctigst' stæder tien mig best/ de fryder mig oc glæder
Som Linden Løff oc Marchen Græs/saa pryder jeg min Herre/
Til Mand giør jeg vel offte den/ som ell'rs ey Maud kund' være
Vor Brudgom kand ey saa et Kys/ jeg jo det først schal sinage
Ja får tit self ham v-adsputt/ naar det mon saa behage
Bed Ald'ren min nu/giør sig vng mangen i disse Dage/
Som ellers vaar runchen oc slem/ jeg maa det saa fordrage/
Min Prop de tumler det er Dicht/ oc setter paa mig en Brille.
Men vaar kun Hoff' det først aff mig/ firsiudhtiuuff schuld' dem stille
Tag halen bort min Skichesse da schal vdi Brudens Stue

Sig

Sig lade see scheer det en för/ naar der siungis bislilue.
Nu gaar jeg bort/ bliffver dog her/ at hente vor Brud en Hue
Jeg rede er for hver i ser/ hvem tienist' min vil bruge
Gietter der for hvem giette kand/ hvem mit Naffa først kand finde
Den gir jeg mig til Underpant/ Pig'r lill' dragis til munde.

Lyngching.

D Höy Himle mächtig HErre
Du som alting schabet här
Hos vor Brud'folch altid være.

Du som altingest vel lag'r
Lad dem leffve mange Dage.

Lad dem altid lychis vel.
Lad dem stedse dig behage

Signe dem til Liff och Siel.
Lad dem her i Velstand leffve

Och siden med dig sammen
Vdi Fryd' och Glæde soeffve
I Himmels Bolig Amen!

Det ynscher vi de ynge Brud'folch

Hölger Nielsøn och Povel Nielsøn.

ΓΑΜΗΛΙΟΝ

In honorem

37

Tori conjugalis auspiciatissimi
Viri Reverentiâ, Doctrinâ & virtute politissimi

**DN. SEVERINI PETRÆI
STRÖMMIJ**

**Animarum, quæ in Ecclesiis Kareby & Romme-
land colliguntur, Pastoris vigilantissimi,**

SPONSI,

Atq; i

*Virginis pudicissimæ, pietatis, virtutis ac morum
flore condecoratissimæ*

COECILIÆ DALIÆ,

Venerabilis, Eximii & Religiosissimi Viri

DN. JOANNIS LAURENTII DALII

**Prædictarum olim Ecclesiarum Pastoris meritissimi
(ὡν δὲ ἐν ἀγίοις) relictae filiae**

SPONSÆ,

*Die 30 Decemb. anni ad exitum vergentis 1672 in Pastoralis
Rommeland (ὡν θεῶ) celebrandi.*

*Non tam moris quàm amoris debitiq; honoris ac faustæ acclamationis ergò
tenui venâ ac crassâ Mneryâ contextum & decantatum à*

THORMONE PETRI STRÖMMIO

Sponsi Fratris Germano.

GOTHOBURGI, Imprimebat AMUNDUS Grefive.

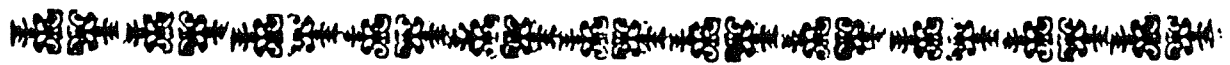
Audia Sicelides ingentia fundite Musæ
Ominibus faustis hunc celebrate diem.
Quicquid lætitiæ pellit, quod pectora torquet,
Discedat, dulcis ne obtenebretur Amor.
Quin! Fugite hinc Erides diræ, Nemefesq; potentes
Et procul hinc quicquid displicuisse potest.
Adsitis blandæ Veneres, Charitesq; decoræ,
Spargite cum lepidis plurima verba jocis.
Omnia nunc resonent citharis & vocibus amplis,
Increpitet digitis Phæbus & ipse Chelyn.
Lætum tempus adest; Agitur namq; celebris
Ritè dies, thalamo, forte favente, sacer.
Junguntur stabili nexu duo corcula bellè
Jungunturq; ambo, nôstis, amore pio.
O quàm conveniens, quàm non venit aptior unquam
Cordis amor, dignos inter amore duos!
Ambo nam florent ætatibus, atq; coruscant
Virtutum gemmis, conditione pari.
Ambo consilium cæli, Summo Rectore, seqvuti
Unius ut focii sint maneatq; tori.
Quid jam aliter possum, quàmvis mea Musa sileret,
Faustis ominibus quàm decorare diem?

Gratulor ergò tibi, frater mi Sponsule, Sponsam,
 Quæ tibi divinitus non aliunde datur.
Majus in orbe bonum non est, quàm femina compar,
 Sed nisi, qui pius est, non datur illa viro.
At data jam, mi Sponse, tibi est, agnosce datorem
 Et cognosce datam, suscipe tuq; fove.
Vitam si cernis, veræ est pietatis amatrix.
 Quæ nunquam nummis æquiparanda venit.
Dotes si spectes, nunquam virtutis egena est,
 Quæ Ditis verè nomen & omen habet.
Si propius spectes vultum, frontemq; genasq;,
 Nympharum sanè dixeris esse genus.
Adde quod egregiò majorum sanguine creta
 Ornabit thalamum pulchra virago tuum,
Virtutes pulchras imitabitur atq; paternas,
 Virtutes matris semper & illa colet.
Atq; adeò pulchrâ faciet te prole parentem,
 Rebus in adversis dulce levamen erit.
Gratulor atq; tibi Neonymphyla candida Sponsum,
 Quem tibi dat rerum conditor ipse Deus.
Falleris haud sanè, quia nil est pectore doctò
 Svavius, hinc docto nubis & ipsa viro.
Fortunam reverenter habe, reverere maritum
 Ceum Dominum, capitis nam diadema tui.
Estis uterq; pares, sed sic ut pariat uxor,
 Et pareat, Domini cætera sunt viri.
O quàm felices estis, quàm terq; beati
 Gaudentes focii conjugio ambo probi!

Gratu-

Even-

Eventus sperate bonos; Deus adjuvat ausus,
Qui vestri princeps Autor amoris adest.
Scilicet, omni casta caret ceu felle columba:
Intemerata colens fœdera conjugii:
Exulet à vestro lecto sic luctus & iræ
Atq; graves rixæ, exulet invidia.
Ut Rachaël Jacob, sociam & constanter amavit
Isaac; Sic vester duret & urat amor.
Et vos convivæ lætam exporrigite frontem:
Atq; hilares multas nunc agitate dies.
Paratis mensis, dapibus epulamini opimis
Vescentes, quæ aër, quæ mare, terra dedit.
Fundite nunc mera, nunc infundite sapida poclis;
Lætius, ô quantum, sumite vina, sat est.
Barbita jam tangunt, exurgite ritè puellæ,
Et juvenes solito ducite more choros.
Festivo plausu testantes gaudia cuncti
Vivite concordēs; Hinc fugiatq; dolor.
Inq; timore Dei lætantes fallite tempus:
Gratior, ecquis erit? Lætior, ô! Quis adest?

*Nomina Neonymphorum Anagrammate
comprehensa:*

SEVERINUS PETRI STROMMIUS,

Ἀναγραμματίστας

VERUS IN SE, SUMIT; MORS PERIT.

Strenuus

STrenue *et* VERUS verbi jam præco divini
 Est IN SE noster Sponsus, sincerus amator
 Commisit gregis, atq; Dei. Jam SUMIT amicam
 IN SE VERUS eò manet. *et* jucundus amator.
 O quantum fructus simul hinc utriq; paratur:
 MORS PERIT hic animis; PERIT *et* MORS dulcis amica.
 Fac, pietate *et* amore, Deus, utriq; virescant!

COECILIA JOANNIS DAL.

Ev ἀναγέλλου:

NON CECIDI, LILIA SANA.

SI vel fracta diu mundi mœrore jacebant
 Floribus horti vernantis mea lilia clara,
 NON igitur CECIDI, nam sunt mihi LILIA SANA.
 Erigit ista Deus medio in mœrore benignus
 LILIA SANA DEO servo. Sic integra tandem
 Ach! Surgant maneatq; perennia LILIA SALVA.

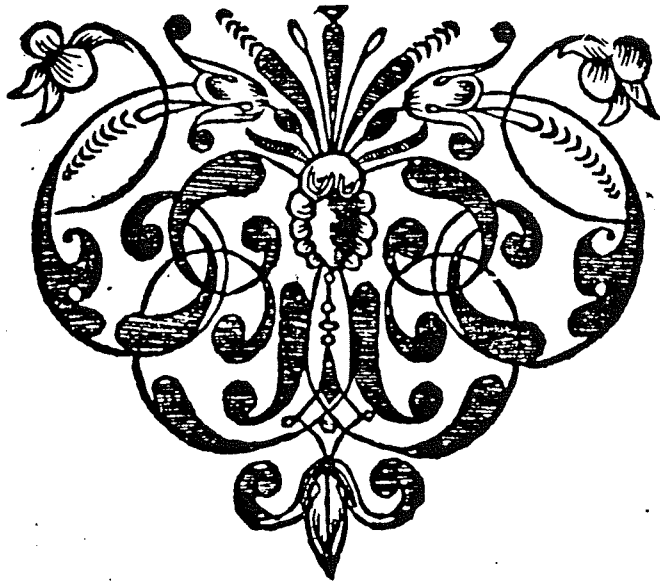
Aliter.

SI vel sagittâ tangat mea fortè Cupido
 Intima jam cordis: Si vel nunc saucia amore
 NON igitur CECIDI, nam sunt mihi LILIA SANA
 LILIA SANA, inquam, florent virtutis amore.
 Rumpe moras, O Cor, tua sunt, tu LILIA carpe,
 LILIA sana tibi servo, sed vulnera trado,
 Cordis, solus eris Medicus; Tu vulnera sana.

Hand er i Hiertit from/ Som Geistlig Folck vel pryøer/
 Guds frycht er hans Riigdom/ Hand hader Verdens Lyder;
 Uff Bugdomen hafr hand/ Med Glid alt got forskylt/
 Guds Hierter som en Mand/ hafr hand med Guds Ord fylt/
 Hand er Retviis och Lård/ Saa mand med Skel kand siige/
 Hand er med rette vård/ en årlig/ dydig Pijge.
 Bruden ey mindre hafr/ Sin' herlig' Qualiteter,
 Han skin' som Stierner klar/ Som Perler och Magneter,
 Hun er i Duellighed/ Rebecca, jeg det siger/
 Hun er i Blyssomhed/ Den samme ey v-ligger.
 Abigaëls Forstand/ Och Rachels venlig Glid/
 Hende tileignis kand/ Ja/ Saræ hellig Tid.
 Saa at jeg vden Strømp/ Om hende och kand siige/
 Hun maa vel være berømp/ Hun er en dydig Pige;
 Blant lefvende Søster fem/ Den middelste hun er/
 En ringeste Priis blant dem/ Hun' visseligen bår.
 Hvem skulde ey det Par/ Lyckönste skrifv' til gode
 Och ey med Orden' rar'/ Allt got om dem formode:
 En Berden/ som tiit seer/ Hafr dette Baand saa vendt/
 Guds Aand hafr/ vi det seer/ Den kierlig Tid optendt.
 En Livor med sin Svarm/ Kand demnem noget plage
 Och Sindet giøre Harm/ De kand sligt vel fordrage.
 Eris med Eblet sit/ Skal dem ret intet giøre/
 Deris Hierter er ey Spliidt/ Der's Benstak er alt störr.
 De hafve ey Ald'ren glemt/ Liige Hierter/ liige gamle/
 Bliige sövis slemt/ Liige sig best kand samle.
 Nu i vell paret saa/ Bår' paret med all Lyche!
 Christ lade Eder gaa/ Lyck'ligt vdi hver Styche!

Christ

Christ gifve Brudgom tier/ Med Bruden vel at lefve/
 Lad ham i Tucht och Ar/ I Gläd' och Velstand svefve/
 At hand i mange Aar/ Det ingen kand fortryde/
 Ind til de gamle Haar/ Kand Häd'r och Helsen nyde.
 Gud lade Bruden fin/ Bäre sin Husbonds Trone/
 Et Vinträ med riigt Vin/ En dydelig Matrone:
 En Lust och Tiidsfordriff/ All' Dage for hans Öne/
 En Hielp som kand hans Liff/ Forlunge i hans Möne.
 Naar de haßre lenge saa/ Her leßfd til Tröst och Gläde/
 Forslytte begge daa/ Til Himmels trygge Säde;
 At de i Salighed/ Kand hos dig lefve sammen
 I evig Evighed/ Det önskis hiert'lig/ Amen.

En Mitt

Christens Afbild /

Attwärtens bedröfwelig /

Entwärtens hugnelig;

Wär i Pust /

Öfver i Lust;

Framtwist

Wid Begrafningz - Acten,

så then i Livvet

Ähreborna och Bud-ållfande

MATRONAN

MARZSUSAN

WALDEN

Warandes för thetta

Ährewördige och Högwällärde Kyrckioherdens /

Herz NICOLAI OBERBERGS

Kiärålsfeliga Waka;

Nu mehra hos Gud Salig!

Genom en stilla Död och Afgång öfswergas sin Lif-lösa Lefas
men at förfordras och beledsagas till sitt Hwilorum / som på wedertaget Chri-

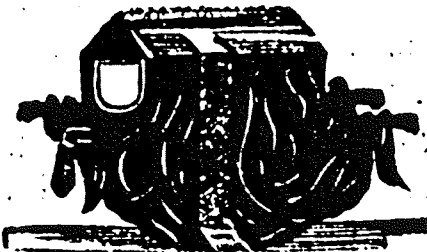
stelligit Gitt med wanliga Ceremonier, flicke af thes Förnåhna och Hederswärda

Anfödranter / Fränder och Wänner wthl Åskuns Kyrckio

den 24 Januarii 1711.

Ela: 55:

Lust och Glä-
die skolathe sä!

Vers. 10.

Wärck och Suc-
kan måste bortgå.

Till yttersta Ähreminne / samt Tienst Skyldig Tacksamhet bewijs upfatt och
lemnat med

Pennans Enfalligbet.

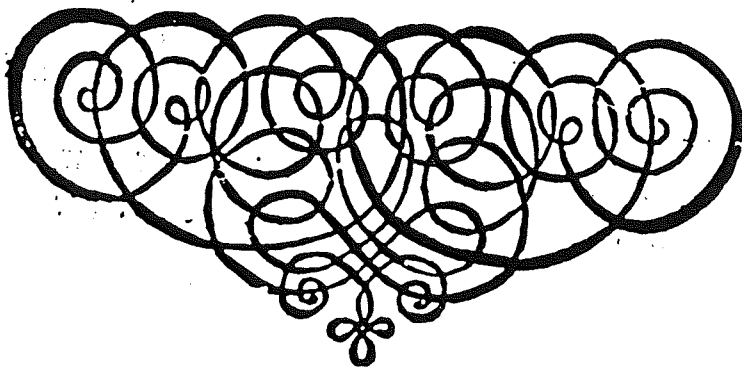
ÖFVERBORO / Tryckt hos Zacharias Hagemann.

S . M jag än wille här en Christens Bild afmåla
 Med rätta Färgor sin/ ther med han kunde pråla;
 Och en Apelles war/ som både Pengel nått/
 Eå kunde Christens Bild af mig ej wilsas rätt/
 Svar icke Gudz Ordz Lius till Effterson sig tedde/
 Och ther med Handen min till rätt Afmåling tedde.
 Ty wdt Mödret man ej någon Målning seer/
 Och wrom Gudz Ord Lius ej Christens Bild sig teer.
 Hur' seer en Christen wdt/ Hur' månd' Gudz Ord wtwisa
 En Christens rätta Bild? hwar af kan man beprisa
 Thet Skapnad/ huru han sig plåger wilsa här/
 Och stöna Fagerhet/ som honom pryder ther?
 Men här till swaras thet/ at do som wil betrachta
 En Christens rätta Bild/ han måste thetta achta:
 At han allena ej utwärtens seeren ann/
 Med mindre han ther hos seer thet intwärtens Hamn.
 Ty Gud sin' klåra Barn thet Christnom altid agar/
 Doch thet med måttan så han all Ting för thet lagar;
 At the utwärtens Sorg/ men Frögd intwärtens få:
 På Jordene stor Pust/ men Lust i Him'len nå.
 Eå är the Christnas Bild wrefaldig/ som the åga
 Tilståndet thea så/ thet tu bör öfwerwåga:
 Utwärtens fasettig/ intwärtens gladlynt Bild:
 Här wisar Gud sig grom/ men thet fast god och mild.
 Utwärtens sannas thet at hwar en Christianus,
 Af Wotgång måste här städz wara Crucianus.
 Här måst' en Christen/ med sin Christo bli krossast
 Och bäste Christl Wån står altid Korset näst.

Hvad Jämmer Nöd och Sorg måst ej en Christen lida?
 Af Diefwul/ Werld och Sönd ansäctad ofta awida;
 Och icke som swärast är/ hur' offra synes ej?
 At Gud Omwårdnad glömt/ och lik' som swarar nej
 Till en rätt Christens Bön/ när han Gudz Hjelp begärrer
 I Morgång sin och Nöd/ som honom här besvärer.
 O bittra kors! hur' tu en Christen trycker fast/
 At han seer fastlig veb/ utvärtes af sin Last.
 Ho kan wid sådan Son/ sin Lärar återkalla/
 Och icke låta them/ som ymnogt Regn nedfälla?
 När han en Christens Bild/ vädrates rätt anscer/
 Alle som Gudz klara Ord/ tber på Afmålning gler.
 Men hanc min gode Wän/ tu har här mehr at ståda
 På Christens Affbild/ än en sli utvärtes wäda:
 See ej allenast till at han af Sorg är swart/
 Men här hos tu betänck och icke inwärtens äre.
 Tv fast han swarter är af Solens beta bränder/
 Han likwäl täcker är för Gud/ som städz vpdänder
 Tu vnder Sorge-Moln ett tröstrikt glimmand' Plus/
 Tber af man finner Frögd i ängstlige hierens Huus.
 Sann Tro och Tolamod/ med andra Dygder flera/
 Rätt Klärket och fast Hopp sig verra och förmebra
 Fast mehr i Stälén/ när en Christen har Besvär
 Af Korsets Tongd/ än då han tber från ledig är.
 Hvad är då äth at Sönd/ Sorg/ Satan wil ansäctea/
 Fast Kropp och Stäl till med än söntes at försmäctea?
 När Gud i Hieitat boor/ hwar af man finner Frögd.
 Hvad frågar man om mehr? man är i Gnd förnögd.
 At Christens Tillstånd här på Jorden fult af Jämmer/
 Af Siutdom/ Nöd och Död som Meniskan hårdt klämmer
 Så är icke Tillstånd tber i Him'len fult af Lust/
 At Sällbet/ Frögd och Lijf/ betriat från all Pust.
 En Gudz Ord sann' och klar' och gifwa sådan Lära/
 At icke som Christi Bild i Kors här like äro
 Tbe skola också tber/ han sinner yppenbar/
 Hans Belät like blij/ i Härligheten klar.
 EHMJÖRJA SÄGERDASE/ som och för Ögon wiskas/
 Hon här vinnan bör nu med all rätta prissas;
 Tv som hon Christi Bild i Korset liker war/
 Så och i Klarhet hon hans Belägs Lijhet bar.

Af Christo hafwer hon sitt Namn med Kors antaget:
 I Christo Korset sitt med Tolamod ock draget.
 Af Korset spruces hon utwärtens yckelig:
 I Christo hon eber mot inwärtens bugnat sig.
 Ebet Kors hon wid sitt Namn tog ann i Döpet skära/
 Har hon från Bngdom wy till Dödsstund nog måst bära
 När hon Föräldrar står/ sin Man/ sitt Barn på Bår
 Med Sorg boreburit bar; hållt i förflutna Åhr/
 Ed Gud så swär en Dryck för henne instänckt hade/
 At Swälg och Smat förgicks. Hon litwål alltid sade:
 Jag är med Gud förnögd i Liff så ock i Död/
 Jag wet han en gång mig utförer af all Nöd.
 När eben inwärtens Bild en Christens ej framlyste
 I sådant Tolamod/ som hon i Hjerter hyste?
 Jo hennes fasta Hopp/ sann Tro och Klårligheet
 War under Korset swäre inwärtens Fagerheet.
 Hon war en Fager Dahl/ en Dahl af ödmjuk' Seder;
 Ty är hon Fager nu förhögd til största Heder.
 Har hon en mörcker Dahl igenom wandrat bår/
 Gud henne Fagert Lifs wist ewigt eber består.
 Nu Kyrckioberde god med Slächte och Fränder säta/
 Som seen nu ebenna Bild och Orsak hafwen gräta/
 At ebenna Fagerdahl/ som I förr hafte i Boo/
 Har flöet från eder bort/ är kommen vithi Roo
 Ach! warer måttelig' med Sorg och salta Tårar.
 Ebet Korset EHRJESUUS baffe ej mebra henne sårar:
 Hon bar en Fager Bild wid Guds Sons högga Hand/
 At af sin Dahl vpförd til the Utwaldas Land.
 Ed lägg EHRJESUUS tig vithi Dahl at hwilla/
 Och sofwa vithi Roo; eben Dag skal snartlig jla/
 At tu vpväctias skal til Fagrare Gestalt
 När Christus Frälserman i allom blifwer alt.

Oberberg

En swär/ dock lyckelig

SEGLATION,

Öfver werldens Haaf/

Gill den sällaste **Hamnen/**

Sulländat

En **MATRONA**, som redan fått **Kronan.**

Den

Schreborna / Gud- och Tygdålskande /
nu mehra hos Gud Salig/

M^{AD.} CHRISTINA FAGERDAHL

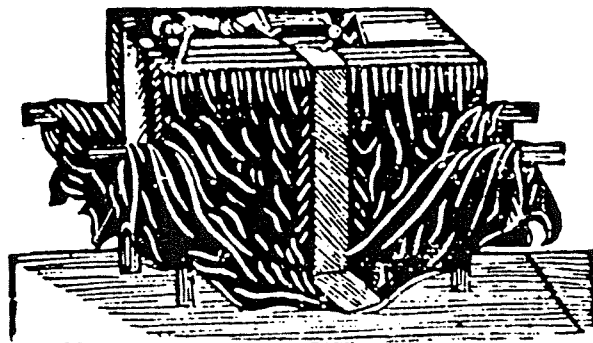
Kyrkoherdens på Sothenås/

Wäll-Ehrensdrige och Hög-Wällärde Herrens/

Mr. NILS OBERBERGS

Kiärålsfeliga Waka.

Swars Lijflösa Lekamen/ med Förwanter och Wänners Sor-
gestamma och Medfölsje/ blef beledsagat til sin Hwilokammar i
Aflums Kyrkia på Sothenås/ den 24 Januarij
Anno 1711.

Til yttersta Åbreminne/ och i behiortande af een så bitter Affaknad/
ensaldigt bestrifwen af den Saliga ddsas närstyta Grände

P. R.

Ödicheborg/ Tryckt hos Zacharias Hagemann.

Hilt. stilla. Seglingsman!

Hwart. giäller. Resan?

Du seglar för. så. sult. Stötte. och. sinna. Segell/
Som. du. ev. hade. till. at. besara. något. i. Wägen.
Eller. at.

Stormvädret. aldrig. skulle. komma.
Se. wäll. till!

At. tu. håller. rätta. Rosan. åth. Hamnen/
annars ännu. Olyckelig
Här. wll. Betänksamhet. till. at. svara. Roderet/
Och. Förfarenhet. till. at. känna. Klipporna;
w. Skieppet. är. bräckligt.

Här. giäller. antingen. på. Lijfwet. eller. Döden.
Wächta. sig! at.

Skieppet. icke. är. asscurerat. af. Werlden/
Och. Lijfwet.

Dig. orwetande. står. i. Fähra.

Ställ. dig. till. Efftersyn.
någon/

Som. i. denna. Styre. Konsten. wäll. wartt. förfaren/
Och. gjort. der. uppå. ett. lyckeligt. Prof.

Detta. wisar. dig. nu.

Dödeligheten.

uthi. en. Öwinna.

Som. Werlden. fuller. hysat/ men. aldrig. förnätte.
henne. förkusa.

En. CHRISTINA,

Som. följde. sin. Jesum. så. redeligen. efter.

At. han. på. Slutet/ i. Döden/

tog. Henne. i. sig. wid. Handen/ och. ledsagade. Henne.
af. Jännerdalen.

Till. den. Fagraste. Dahl/

Som. Hon. i. Lijfwet. aldrig. blygdes. till. at.
känna. sig. at;

Op. Hon. wäntade. alltid. i. Herpet. at. komma.
till. den. Kroo. och. Nöje/

Som. selswa. Namnet. Henne. påminste.

Hon. tänkte. wäll. i. Ungdomen.

at. gå. uth. med. ett. wällfördt. Fartog;

Men. hwad. timade?

Då. Hon. kom. litet. uth. på. Werldens. Haall/

Brustio. båda. Masterna. af; Hon. bortmiste.

både. Far. och. Mor.

Men. sij!

Effter. Hon. war. wäll. förfaren. i. Konsten/

Och. war. uplärder. i. Gudz. Ord/ hwilket.

Hon. och. hölt. för. sin. bästa. Compas,

Så. halp. Henne. den. rätta. Elfers; Herren. till. en. Ort
Hvarest. Hon. för. Barn. blef. wedertagen.
af. dem/

Som. Henne. en. åkomne. woro.
Här. idg. Hon. i. Hamm. i. långan. Tjod/ in. tillk. Hon.
af. Ungdomens. Lusta/ doch. effter. Gud. Försyn/
gaf. sig. åter. uth. på.

Strömmen.

Doch. mätte. Hon. strax. tråla. åth. Landet/
Ty. Hon. bortmiste. Kameraten. i. Västen.
Sinnet. blef. förändrat:
Hon. tyckte. bättre. wara. så.. So-Påsen. på. det. fasta.
Och. bygde. sitt. Hus.

Oswan. på. ett. Berg/

Hwillet. fullt. syntes. Henne. fast. grönskas;
Men. fick. allenast. ther. pläcka.
en. listen. Lilla/

Som. strax. emellan. Händerna. förwifwade/
Och. antydde. Henne. sin. egen. Obeständighet.
Men. allt. thetta. gjorde. Henne. doch. icke. försagd/
Ty. Hon. hade. i. Ungdomen. lårt. förså.
en. så. Konstrik. Compas,
Som. näpplig. Tusende. iblandt. dhe. Sidsarne.
kunna. utgrunda.

Denna. war. utåtkat. effter. fyra. märckelige. plagas:

Tro/ Hopp/ Kärlek. och. Tolmod.

Tjersöre. kunde. en. sela/ at. ju. Dwinaan. war.
Lyckelig. i. Konsten.
Hon. trodde. sin. Gud. wäll/ ferdensFull. halp. han.
Henne. och. wäll:

Hon. trodde/ at. Gud. war. Hennes. Far/
Då. Hon. ingen. Far hade:

At. han. war. Hennes. Man/ då. Hon. bortmiste. Mannen:
Ja/ at. han. war. Hennes. Man/ då. Hon. åter. fick. Man/
och. skildes. ifrån. Mannen;

FerdensFull. war. en. till. at. undra/
At. Gud. ålskade. Henne. af. ett. faderligt. Hierta.
Denna. hennes. Tro. lyfte. och. i. Kärleken.

Så/ at. Hon. ålskade. sin. Gud/
Skurwäll. icke. fullkomneligen/ doch. uprickteligen;
hwarjöre. han. och. lofwade. i. sitt. Ord/
At. all. ting. skulle. tidng. Henne. till. thet. bästa:
Ein. Nåsta. bewisse. Hon. och. sådan. Kärlek/
at. det. smärtade. hennes. Hierta/
Då. Hon. såg. en. annans. Smärta/
Och. gjorde. glärna. godt/ så. wisda. Hon. förmålte.

In. Summa.

Hvad. Wind. Herren. ldt. blåsa/ vilste. Hon.
wijsligt. at. lampa. Seglen. eifter.
Han. stikede. uth. sitt. stærka. Nordanvæder/
Och. hemidte. Henne.
med. Korj. och. Slutdom.
Det. led. Hon. så. toletigen/ at. lingen. hørde. Henne.
klaga. dsvet. hans. Debag;
Ev. Hon. wiste. sakterligen/ at. hans. willje. war.
hennes. Willfærd.
Hon. høit. detta. med. David. sdr. sin. Trøst/ at. Hon.
høyrades. på. Gud.
Dersdre. tog. han. Henne. och. till. sig/
Di. Nöden. war. som. swårast/
Werlden. bullersammast/
Och. Hielpen. som. kårast.
At. hon. uhr. Stormvædret. kom. lycteligen. in.
i. Hamnen ;
Och. det. med. så. wåll. betållen. Risch/
At. Hon. aldrig. mehr. behöfwer.
göra. någon. Utskipning/
I. ty. Hon. har. af. stillastigglandet.
Det. högsta. Nöje. och. sdersta. Profiten,
uthi. Gud. Åstånnde.

Men. hålt. åter. stilla.
Seglingzman /

Och.
Syr. ljetet. på. Seglen/ at. lag. må. låra. dig.
Sluteligen/
huru. du. kan. segla. lycteligen.
Odet. har. satt. sig. på. ett. brukande. Saas/
och. hastar. med. sig. till. Hamnen.
Gud. gæfve! du. må. träffa. den. rätta.
Betånne. at.

Tijden. ijar/
Döden. hotar /
Nåden. läckar.

Ref. dersdre. Christeligen/ ljid. toletigen/
At. du. kan. döb. Saligen!!!

KRONPRINS CHRISTIAN OCH HANS ÄLSKARINNA PÅ BOHUS FÄSTNING.

Under mitt arbete med transkriptionen av Kongellffwe Bye Bogh uppmärksammade jag ett par korta notiser, som omnämnde att kronprinsen av Danmark med sitt följe besökt Kongelf och Bohus slott. Skrivaren i byn - som var ingen mindre än den tidigare borgmästaren i såväl gamla som nya Kongelf, Jörgen Lauritzen - uttrycker sig mycket dramatiskt i sin redogörelse om besöket: " Thenndt 7 december (1627) kom prinndtz Christiann, hyllitt till Danmarks och Norgis Riggers koning, till Bahus fraa Marstrand/: och opboen fraa söboens Broff paa slottitt, aff sextenndt mandt wdj aussetitt aff hans egenn wogenn." (kopia av org.handl i bil.)

Att vederbörande behövde bäras upp - och därtill av sexton man - måhända förvånar något. Men prinsen var redan då så korpulent att han hade vissa svårigheter att ta sig fram för egen maskin. Av en samtida målning att döma påminde han mycket om den svenske hjältekonungen Gustaf den andre Adolph - men i kolossalformat! Nåväl, upp kom han tydligen och stannade kvar hos länsherran och kommandanten välborne Jens Sparre uti drygt två månader. Nästa gång den gode skrivaren får syn på prinsen var den 15 februari 1628. Båda har tydligen varit uppe i ottan och skriver Jörgen Lauritzen helt nymornad i byeboghen: " Thenndt 15 februari 1628 drog prinndtz Christiann fraa Bahuus, om morgonen emellen femb och sex/: adt Brandtzöierna wdj Hallandt." (kopia av org.handl i bil.)

Det föreföll mig märkligt att prinsen blef kvar så länge i staden - något kräsnare hovliv kunde staden knappast erbjuda den höge gästen. Här måste förelegat något speciellt skäl. Beslöt mig därför att söka snoka reda på, vad prinsen haft för sig dessförinnan. Det visade sig då att han helt enkelt flytt från Danmark och kungahuset!!

Saken var nämligen den att hans käre fader - Christian den fjärde - något år dessförinnan hade startat ett högst privat litet krig mot den tyske kejsaren. Ett slags religionsnappatag - i litteraturen betecknat som andra skedet i trettioåriga kriget, det nedersachsisk - danska kriget. Egentligen hade danska riket ej förklarat krig utan Christian hade på eget bevåg och i egenskap av hertig af Holstein utmanat kejsarligheten.

Men det gick dåligt för honom på slagfältet. Hans här blev i grund

slagen bl.a. vid Lutter am Barenberge i augusti 1626, då ett stort antal förnämna danska adelsmän tillfångatogs. Till råga på eländet invaderade de kejserliga trupperna Jylland under ledning av kejsarens "övergeneral", von Wallenstein. Under faderns förehavanden i främmande land tjänstgjorde prins Christian som regent och därmed högste befälhavare för den danska krigsmakten. Prinsen skulle alltså försvara landet från inkräktare. Pyttisan!! Han retirerade istället och befann sig helt plötsligt med hela sin krigsapparat uppträngd i nordligaste hörnet av Jylland. Självtalade han att embarkera ett fartyg och seglade till Själland. Där mötte han sin far i vredesmod. Prinsen blev ordentligt utskälld för sin feghet och dåliga krigsmannaegenskaper. Vidare var kungen upprörd över att prinsen under kungens bortavaro roat sig med att resa ikring inom riket med sin älskarinna - den kärlekskranka änkan Anna Lycke. Kungen hade därför sett sig nödsakad att spärra in adelsdamen ifråga i en avlägset belägen fästning.

Efter detta gräl mellan far och son avvek prinsen kungahuset. I ilskan styrde han kosan mot Kongelf via Marstrand. Och vem träffade väl prinsen där? Rätt gissat - sin älskarinna Anna Lycke! Den avlägset belägna fästningen var alltså Bohus slott, där den sköna adelsdamen omhändertagits - i bekväm husarrest får man förmoda - av slottsherrn välb. Jens Sparre. En i sanning välplanerad utflykt av prinsen!

Berättigat frågar sig nu läsaren förstås: Vad i Herrans namn har detta med Tanumsprästen Peter Elfström att göra? Vänta skall ni strax få höra. Men jag vill allt ännu en stund hålla er på sträckbänken.

Samtidigt med prinsens ankomst till Kongelf anlände succesivt till staden en stor skara med flyktingar från Jylland. De kom främst från orter som Aalborg, Aarhus, Randers, Saeby, Viborg men flera också från hertigdömet Holstein liksom Schleswig. Bland flyktingarna märktes många adelsfamiljer, prästfamiljer och betydande köpmanssläkter. I byeboghens noteringar finnes mängder om uppgifter betr. dessa jylländska flyktingar och deras anpassning till Kongelfslivet. Många ingiften blev följden av denna invandring, vilken upplysning släktforskare som idkar studier om släktrationer under tidigt 1600-tal må beakta. Många släktsamband utgår just från ovannämnda invandringsväg. Sök därför gärna i Jylland efter svårfunna bohusslänska förfäder avseende den aktuella tiden.

Kung Christian den fjärde var väl underrättad om flyktingarna i Kongelf och anmodade genom brev och mandater länsherren Jens Sparre att väl ta hand om dem och tillse att de utan inskränkningar och tunga fritt fick utöva sin verksamhet samt att hjälpa dem att få tak över huvud. Alltbrev som mandater - upplästes i Kongelfs rådhusrätt och har skrivaren snyggt och prydligt infört innehållet i byeboghen, ofta åtföljt av sina egna kommentarer som funderingar. (exempel i bil.)

Här skall nu redogöras för ett par särskilt intressanta fall, varom vår skrivare utförligt redogjort.

Låt oss börja med en känd adelsfamilj som råkat hamna i Kongelf samtidigt med prins Christian. Det gäller en junker välb. Maltij Sehestad med hustru fru välb. Sophia Pedersdotter Brahe - änkan efter riksamiral Peder Munk (Lange) - som hals över huvud måst fly undan fienden. Det är Sehestads adjutant - en Christiern Hansson Haderslev - som berättar härom för skrivaren i rådhusrätten. I sammanhanget må nämnas att paret Sehestad var helt nygifta - bröllopet hade ägt rum i Aalborg 22 april 1627. Färden till Kongelf blev därför deras opåräknade bröllopsresa. Vidare må tilläggas att denne adelsman inte tillhörde de mera kända av släkten Sehestad, men däremot var den yngre brodern Hannibal Greve Sehestad desto mer berömd i bohusslänska sammanhang - lite längre fram i tiden. Att minnas är " Hannibalfejden" och att han ernådde den ovanskliga hedern att få äkta Christian den fjärdes dotter med fru Kirsten Munk - Cristiane.

Nåväl, paret Sehestad hade av någon anledning under flykten fått med sig en massa " Rosenkrantzgods"; som de sökte utrymme för. Ovannämnde Chr. Hanssen var härvid behjälplig och förhyrde en gård i Kongelf. Denna gård ägdes av den kände lagmannen Jens Christensen och som var begåvad med en något hetlevrad och manhaftigt fruntimmer till hustru. Hon ställde strax till bråk och började processa om hyran. Rådhusrätten fick här ett besvärligt mål eftersom så många högheter var inblandade. Alltnog, processen ledde till en överenskommelse mellan parterna. Men fick ändå en följdverkan av överraskande slag och till vilken vi skall återkomma.

Den noggranne skrivaren, som verkligen frossade i detaljerade redogörelser upplyser oss tyvärr icke om var herrskapet Sehestad bodde under sin vistelse i Kongelf. Förmodligen fanns de på slottet, som gäster hos J. Sparre. Under några månader fanns sålunda på Bohus slott både kungligheter som adel-

av vilka två var änkor och därtill en kunglig älskarinna! Vilken slottstappning! Låt oss krydda till anrättningen något ytterligare genom att konstatera att Sehestad, Sparre, Rosenkrantz, Passberg, Brahe etc etc. voro tätt invädda i varandra. Och som grädde på moset noteras att bröderna Maltij och Hannibal Sehestads moder var född Anne Nilsdtr Lycke! Till bilden hör också att Jens Sparres hustru var född Parsberg och att han själv egentligen hette Jens Sparre - Grubbe. Hans fader bar nämligen Grubbenamnet (ett modernenamn). Härmed får vi en förträfflig anknytning till ytterligare exempel på flykting - och som lystrar till namnet Grubbe- samt förande med sig en överraskande släktrelation.

Vid den aktuella tidpunkten hade nämligen ett gift par från Jylland anlänt till Kongelf - Madz Christenssen och Margareta Grubbe. Mannen blev ganska snart engagerad av Jens Sparre som slottsfogde med uppdrag som i byeboghen flitigt relaterades. Men denne Madz Christenssen blev också involverad i länets handels- och sjöfartsnäring. Vi finner honom ingående i ett betydande konsortium som helt behärskade denna näring och därtill erbjöd kungen och kronan försträckning mot kronogods i pant samt förmånliga villkor att arrendera biskops- resp. kyrkotonden i länet. Kungen behövde pengar för att finansiera sin kostsamma och äventyrliga krigsverksamhet. Så kom det sig att de förmögare bland borgare, präster, fogdar m. fl. tog chansen att komma över betydande godsmassa i länet, som blev erkänd som frälsegods oftast betecknad ofrimans frälse. En omständighet som hembyggsforskare måste noga beakta i sina studier om odelsgodsets skiften. Många överraskande mageskiften och gårdsköp kan härigenom få sin förklaring.

Alltnog, omnämnda konsortium inrymde många kända bohuslänska magnater. Det skulle i detta sammanhang föra för långt detaljredovisa vilka dessa voro. Men för den nyfikne läsaren vill jag dock nämna några stycken av de mera betydande och mera allmänt kända. Vi har sålunda bröderna Helge och Erick Torgeirsson- Brun, borgmästare resp. kongl. tolder i Marstrand, en fogde i Flundre härad under "dana"-tiden för Älvsborgs lösen, senare borgare och köpman i Kongelf resp. Uddevalla - Nils Pederssen (av mig härledd som den förste kände anfadern till Sahlgrenska släkten), en Frantz Pechel, köpman i Uddevalla och gift med föreg. Nils Pederssens änka, en fogde (på Älvsborgs Fästning då Jens Sparre var kommandant där) och senare köpman och borgare i Marstrand resp. Kongelf, Jens Anderssen, den berömde prosten Holger Offuessen i Kongelf, samt adelsmannen Mads Bagge och många andra. Härtill så Madz Christenssen och en Jyllandsflykting Didrik Grubbe.

Det mest spännande blir nu att söka rätt på om det finns någon släkterelation mellan Madz Christenssen och hans hustru och denne köpman från Aalborg Didrik Grubbe. Vad vi först får reda på om Didrik Grubbe är en notis i Kongellffwe Byebogh där det tydligt står att han livligt medverkat uti transporten av flyktingarna från Jylland. Han processar om sin och kompanjonens betalning i samband härmed.

Madz Christenssens vistelse i Kongelf blev inte så långvarig. Han avlider någon gång strax före oktober 1629 enligt byeboghen. Om hustrun stannade kvar i Kongelf borde bouppteckningen efter maken finnas. Ja, mycket riktigt den fanns, Kungälv's rådhusrätts bouppteckningar FIIÅ:1. Den ägde rum den 23 augusti 1631 och omfattar ett tiotal sidor, som klart och tydligt utvisar ett förmöget sterbhus. Arvtagare var hustrun Margareta Grubbe och dottern Anne Madzdatter Grubbe. I många avseende är bouppteckningen av stort kulturintresse, men måste överlämnas till läsaren att närmare studera. Här nöjer jag mig att relatera i sammanhanget adekvata förhållanden. Det första vi stöter på är hans innestående fordringar. Det är många kända personer som är skyldig honom stora summor både i kontanter och varor. En av gäldenärerna är Hans Holst i Kongelf, men som i gengäld har en fordran för flera års lön. Denne Holst är mycket intressant, då han är förste kände anfadern för släkten Holst i Kongelf och annorstädes. Han har sålunda varit tjänare hos Madz Christenssen och blev senare sin egen - betydande köpman i Kongelf liksom sina barn och senare avkommor. En annan gäldenär är köpman Didrik Grubbe. Denne erkänner sin skuld men tillfogar att han här emot har givit sin dotter Margareta Grubbe till hennes förnödenhet både korn och rhogh, som står till avräkning och att han bekostat en tavla, liksom en liksten som skall läggas över hans grav (i kyrkan?). Vi har alltså fått fram att Didrik Grubbe var far till Margareta Grubbe och sålunda svärfar till Madz Christenssen. Men vi får också veta i slutet på bouppteckningen utgifterna i samband med begravningen och vari ingår arvodet till Herr Jens i Kareby!! Denne är alltså Jens Lauritzen, kyrkoherden i Kareby, som alltså jordfäst Christenssen och måhända också hållit likpredikan. Men varför just han. Svaret härpå får vi delvis i ännu en bouppteckningspost. Här står att Maren Grubbe berättar att salig Madz Christenssen förärat henne 100 RD^l smt med hustruns medgivande. Det synes vara en syster till Margareta Grubbe som också kommit till Kongelf tillsammans med fadern.

Med all sannolikhet har Maren ingått i den äldre systemens hushåll och eventuellt hjälpt till som barnjungfru samtidigt som hon fick sin uppfostran i "fin" miljö. I detta skede är det inte helt belagt att släktrationen är den här antagna. Men mycket talar härför. Definitiv bekräftelse får vi från ett helt annat håll. Av en ren tillfällighet studerade jag den s.k. Kopieboken avseende bohuslänska frälsegods 1660-1670 som vi finner på landsarkivet i Göteborg under beteckningen E-IX. Det är en mästigt dokumentsamling på dryga 1300 sidor! I mitt bläddrande i boken efter en helt annan uppgift fann jag till min stora glädje tre akter som gav en full klarhet i relationen Margareta och Maren Grubbe samt förbindelsen till kyrkoherden i Kareby Jens Lauritzen - Daal. Här finner vi bl.a. att Margareta Grubbe gift med en doctor Skytte säljer ett antal gårdar i Norge bl.a. i Romelanda till sin svåger (!) kyrkoherden Jens Lauritzen - Daal. Hon talar vidare om att det är hennes föregående make Madz Christenssen som inköpt gårdarna och hon ärvt. Det gäller frälsegods. (se i övrigt bilagorna) Nu är saken alldeles klar. Margareta Grubbe - Christenssen - Skytte är syster till Maren Grubbe och som i sin tur är gift med Jens Lauritzen - Daal. Nu har vi också genomlyst varför kh. Jens Daal gravsatt Madz Christenssen och hållit likpredikan. De voro ju svågrar.

I ett annat avsnitt som avhandlar Ström-släktens släktförbindelser med Daalska ätten skall vi lösa en mystifikation som Skarstedt i sitt Herdaminne anfört betr. kh. Jens Lauritzen - Daals barn. Här uppträder namnet Grubbe i ett överraskande sammanhang.

Sammanfattningsvis har vi alltså på olika krångliga vägar spårat upp några av Tanumprästens förfäder vars rötter kanske leder oss långt in i medeltiden. Vi får se om danska dokument kan föra oss vidare. För tillfället får vi nöja oss med att ha funnit Peter Elfströms mormors morfar - köpmannen från Aalborg - Didrik Grubbe!!

Innan vi lämnar denne dannemand må avslutas med att vederbörande enligt notiser i Kongellffwe Byeboogh (se bil.) haft vidlyftiga affärer med en viss välboren jungfru Blandtzefflor Bildt, som slutade med en process i Fredriksstads lagting år 1629.

Här skulle deras räkenskaper kollas mot varann och det var därför som Kongelfs rådhusrätt översände köpman Didrik Grubbes räkenskapsbok till lagtinget. Hur processen slutade vet jag inget om. Kanske finns något protokoll bevarat. Alltnog, denna Blandtzefflor Bildt hade en syster Mette som också bedrev omfattande affärer, ofta derangerade sådana. Hon var skyldig sin broder Daniel Ottessen Bildt, borgmästaren i Aalborg Didrik Grubbe och en handelsman Jochum von Holtes avsevärda summor för utborgade varor. Och som bisyssla var hon upptagen som älskarinna åt den kände adelsmannen Gerloff Nettelhorst. Alla dessa här uppräknade gestalter figurerar ofta i Kongelfwe Byebogh. Nu kan vi också redovisa vilka dessa Bildtar var och noterar med viss tillfredsställelse att köpman Didrik Grubbe tidigare varit borgmästare i Aalborg, varifrån han sålunda flytt. Detta öppnar stora möjligheter att i danska handlingar spåra Grubbes härkomst långt tillbaka. Plats för Tanumforskarna ätt begiva sig till Aalborg för att snoka! (kanske också landsarkivet i Aabenraa har spännande upplysningar att lämna) Men nu till Bildt. Syskonen Blandtzefflor, Mette, och Daniel Ottessen Bildt (det fanns ännu ett syskon nämligen Vincent Ottessen Bildt) var barn till Otte Danielsson Bildt till Ness. Fadern Otte var bosatt i Norge. Den uppmärksamme läsaren har säkert redan anat att det måste röra sig om Bildt till Morlanda. Jo. visst är det så. Stamfadern var den danske adelsmannen Daniel Bildt som inflyttade till Norge. Ättegrenens äldst kände är Tomas Bildt till Dalsgaard. Denne Daniel Bildt var gift med den mäktige Vincent Lunges (till Lundestad och Lungegård i Norge) dotter Blandtzefflor, som i arv fick Morlanda godsmassa efter fadern. Ovannämnda syskon Bildt var alltså inte barskrapade arvsvägen. De sålde efterhand sina godsdelar till sin kusin Daniel Knutsson Bildt, gift med Dorothea Bielke. Och så är hela Bohuslänska adelskarusellen i full gång. Men vi skall stanna här. Vad jag velat säga är att köpmannen, borgmästaren Didrik Grubbe kan inte ha varit vem som helst med dessa förnämna förbindelser.- och går säkert att spinna vidare på.

Detta avsnitt skall nu avslutas med den utlovade historien om lagmannen Jens Christenssens hustru- Karen Olufsdotter- som råkade illa ut sedan hon processat med välb. Maltij Sehestad om hyra för lagmannens gård i Kongelf. Hon blev anklagad för trolldom och skälldes för satnara. Hennes man begärde då att rådhusrätten i Kongelf skulle utfärda ett ärligt s.k. sküdzmall och vittnesbörd beträffande hustruns leverne. Rådhusrätten gick noggrant tillväga och kallade prosten Holger Oeffuesson samt sex "erlige gamble borger

och dannemendt" att vittna. Skrivaren redogör på två sidor utförligt om kvinnans hederliga vandel och kristliga leverne och ger henne "ett godt sküdzmall." Därmed blev hon tydligen befriad från alla utspridda misstan- kar om häxeri. Man undrar just vem som låg bakom skvallret. Det dröjde dock inte så lång tid förrän två andra kvinnor anklagades för häxeri. Här blev det efter långvariga förhör fällande domar. De dömdes att levande brännas på bål. Båda dog dock innan det kom så långt, men liken brändes. Häxproces- ser har sålunda ägt rum ganska tidigt i Kongelf och Bohuslän. Tidigare än vad som eljest redovisas i litteraturen. Kan häxsmittan ha kommit med flyk- tingarna från Jylland? Det är svårt att veta, men kan det inte ha varit en följd av de märkliga religionsförföljelsena som ägde rum under 1500-talet i de katolska länderna? Blott en gissning.

[Handwritten flourish]

Alexander og Margarete Skrobbe D. Doct. Kristen Skjeltis,

for nogen tid siden, efter stielig betind, gaffens tillid, at alle fulge
min raad, og det skulde godes, for gaffens thi Norge, till Holbydinge ind
at deffeld sig til hylborngesant, og gands hald. bairn, saa till som till d. a. hald.
E: Boms kindiortz og for sig for sig, hald. Junt hylbadt, deppis standgort
till hylborngesant, og etopant. belomst ieris ^{indlige} gisvise, dett ich hilt
hald, medent mig forloffent dett at slyg till gisum ind byt land, efter
der paa dems hylborngesant inders forordling.

oplyse

Da endvidere jeg indvise
for sig, Margarete Skrobbe, D. Doct. Kristen Skjeltis efter hylborngesant, Junt
for i hylborng. By gromed skikkelig gior for alle, atting gaffens daldt og af
gumst for mig og mine arffvinger till min dænger og Junt lairysen deall,
dængerost till lairys og dængerost dænger i Norge, ad min anpandt, som
er den gaffens partt, thi rest efter gaffens forordling, liggende thi rest den
gumige Norge, og i Bagnitz huse, skulig. hylborngesant, paa Junt land, som hilt
Bivornsen gaffens partt, dylde aarligen ind lairysen Malt, for marek thi
foring. Gletten, som lairys og gaffens partt, dylde aarligen lairysen Malt
for marek i foring. givilt for gaffens gænder og hald, thi Norge,
saa till for: min den gaffens partt for thi balanger, med alle partt min anpand
by dylde, lairys, givilt, og hilt, og daldt lildgalt, Junt till mind alle
forloft i nogen Maader, som er mit lildgalt og af dylde lildgalt gaffens
og bairn mit velt at lildgalt, for: min dænger og Junt lairysen deall, og gans
arffvinger, att ma og gaffens, hilt og hilt, for reffild for og dænger
by dylde og dald, givilt sivilig Junt, dylde lildgalt givilt dylde,
De endvidere jeg forloft: Margarete Skrobbe, for mig og mine arffvinger, for
gum hilt, eller gisvise led, daldt eller dylde, att gaffens till eller
dænger for gaffens min anpandt, hilt godes, eller noget daldt daldt lildg
galt efter dems dag i nogen Maader, medent endvidere jeg forloft: Margarete
Skrobbe, derfor att gaffens anpandt og oploft, att forloft: min dænger og Junt
lairysen deall, hilt, daldt, givilt, og hilt, efter min egen dylde
og vilt, paa ind lairys gansum gadd, for god og dylde daldt lildgalt
ning i alle maader, hi hilt ind mig forloft: Margarete Skrobbe, og mine
arffvinger, att forloft, givilt og hilt, till lairys, for: min dænger
for Junt lairysen deall, By gands arffvinger, daldt for gaffens min anpandt
hilt godes, for gisvise daldt, som der paa land laldt med velt
dænger dag, i alle maader, By gaffens dænger, for: hilt dylde, By
lairys gansum efter loft, eller gisvise partt gænder og gisvise i hilt
gaffens, dænger forloft: min dænger og Junt lairysen deall, efter hilt
daldt i alle maader, som daldt mig bairn, saa daldt som forloft: paa gaffens forloft:
min dænger og Junt lairysen deall og gans arffvinger att mig og mine
arffvinger eller daldt og daldt daldt daldt i alle Maader, daldt till
indvise hilt, gaffens ind mig forloft: min d. gisvise dænger

[Handwritten flourish]

In alle Meaten; At Dastant inullem mig og en Jans forpandlet
By Lynggølligan af mig og mine Arvinger og gode, og gode Jys
Herrneschiltholigge, mit Signet og underskrift ligger, By med og
Eldrupskøbst Adlum. Kongell. den 12 April: Ho. 1581

Lidig Copie af Originalen, vidner sig Underkøffer med
og en Sand og Væffe.

Janus
Jansen

Johan Jense
(Lis)

